

23

Ziemie zaborów austriackiego i pruskiego po powstaniu styczniowym

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

XXXV. Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX i na początku XX w.

Uczeń:

- 1) wyjaśnia cele i porównuje metody polityki zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej (w tym ziem zabranych) – rusyfikacja, germanizacja, autonomia galicyjska;
- 3) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego w stosunku do zaborców;
- 4) charakteryzuje proces formowania się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków i innych grup narodowych zamieszkujących tereny dawnej Rzeczypospolitej; dostrzega kluczowe znaczenie utrzymania i przekazywania polskiego kodu kulturowego (wiara, język) dla podtrzymania świadomości narodowej;
- 6) rozpoznaje przejawy budzenia się polskości na Górnym Śląsku, Warmii i Mazurach oraz cofania się polskości wraz z ustępowaniem cywilizacji łacińskiej na „ziemiach zabranych”.

Aktualne brzmienie punktów podstawy programowej (2024 r.):

- 4) charakteryzuje proces formowania się nowoczesnej świadomości narodowej Polaków i innych grup narodowych zamieszkujących tereny dawnej Rzeczypospolitej.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- 4) rozpoznaje przejawy odradzania się polskości na Górnym Śląsku, Warmii i Mazurach.

CZAS ZAJĘĆ

3 godziny lekcyjne

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 1861, 1866, 1873, 1876, 1886, 1885–1886, 1894, 1901, 1908
- postacie: Agenora Gołuchowskiego, Michała Bobrzyńskiego, Kazimierza Badeniego, Alfreda Potockiego, Juliana Dunajewskiego, Mieczysława Ledóchowskiego, Michała Drzymały
- zakres autonomii galicyjskiej oraz możliwości działania Polaków z zaboru pruskiego w pruskim Landtagu i niemieckim Reichstagu
- przykłady działań germanizacyjnych i działań Polaków wobec germanizacji w zaborze pruskim

ROZUMIE

- pojęcia: dyplom październikowy, patent lutowy, autonomia, Landtag, Reichstag, kulturkampf, germanizacja, Provinz Posen, Komisja Kolonizacyjna, parcelacja, rugi pruskie, Hakata, ustawa kagańcowa
- znaczenie lojalizmu polskich elit w polonizacji administracji Galicji

POTRAFI

- wskazać znaczenie patentu lutowego dla zmiany sytuacji Polaków w Galicji
- omówić wpływ polskich grup społecznych na władzę w Galicji
- omówić działalność polskich polityków w Wiedniu

Materiał realizowany na pierwszej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat i główny cel lekcji.

II. ROZWINIĘCIE

Dzielimy klasę na kilka grup i każdej z nich przydzielamy jedno z dwóch zadań opisanych w instrukcjach. ►

Grupa I

Korzystając z podręcznika, stwórzcie mapę myśli w aplikacji **miMind** lub na dużym arkuszu papieru na temat sytuacji Polaków w zaborze austriackim w drugiej połowie XIX w. Zwróćcie uwagę na:

- propozycje reform w Cesarstwie Austriackim (Agenor Gołuchowski, dyplom październikowy, patent lutowy),
- organy władzy w Galicji (od Sejmu Krajowego po samorząd miejski i wiejski) i rolę Polaków we władzy galicyjskiej,
- lojalistyczną postawę Polaków w Galicji,
- działalność Polaków w Wiedniu.

Grupa II

Korzystając z podręcznika, stwórzcie mapę myśli w aplikacji **miMind** lub na dużym arkuszu papieru na temat sytuacji Polaków w zaborze pruskim w drugiej połowie XIX w. Zwróćcie uwagę na:

- strukturę terytorialną Cesarstwa Niemieckiego,
- ustrój Królestwa Prus oraz działalność Polaków w Reichstagu,
- politykę kulturkampf i germanizacji,
- działania Polaków na rzecz zachowania polskości w zaborze pruskim.

Po zakończeniu zadania grupy prezentują efekty swoich prac na forum klasy.

III. PODSUMOWANIE

Zadajemy pytania:

- Co skłaniało Polaków do uporczywej walki z polityką germanizacyjną?
- Które z działań były waszym zdaniem korzystne dla Polaków pod zaborami: lojalizm czy walka?

METODY KONTROLI

Przypominamy zasady gry w bingo, rozdajemy uczniom plansze ► i wyświetlamy listę haseł do wpisania. ► Następnie odczytujemy opisy, a uczniowie na bieżąco wykreślają odpowiednie postacie lub pojęcia w swoich planszach. Osoba, która pierwsza skreśli wszystkie hasła w jednej linii, wygrywa.

PRACA DOMOWA

Na podstawie treści rozdziałów 22 i 23 zebraj informacje na temat życia Polaków w każdym z zaborów w drugiej połowie XIX w.

Materiał realizowany na drugiej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Podajemy uczniom temat (*Jak wyglądała sytuacja Polaków żyjących pod zaborami w drugiej połowie XIX w.?*) i główny cel lekcji (*Porównam sytuację Polaków żyjących w zaborach pruskim, rosyjskim i austriackim w drugiej połowie XIX w.*).

II. ROZWINIĘCIE

Tworzymy trzy- lub czteroosobowe grupy, przydzielamy im poszczególne zabory (rosyjski, pruski, austriacki) i rozdajemy karty pracy. Każdy zespół, wypełniając kartę pracy, analizuje sytuację Polaków w drugiej połowie XIX w. w jednym z zaborów.

Po wykonaniu zadań uczniowie prezentują efekty swojej pracy na forum klasy.

III. PODSUMOWANIE

Zadajemy pytania:

- ▶ W jakim zaborze żyło się Polakom w drugiej połowie XIX w. najlepiej?
- ▶ Jakie były tego powody?

METODY KONTROLI

Uczniowie, pracując grupach, wypisują na oddzielnych karteczkach po 3 pytania dotyczące sytuacji Polaków żyjących w każdym z zaborów: rosyjskim, pruskim i austriackim. Wrzucają kartki do pudełka, a potem wybrane osoby losują je i próbują udzielić właściwych odpowiedzi.

Materiał realizowany na trzeciej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat (*Walka czy lojalizm? – różne postawy Polaków wobec zaborców*) i główny cel lekcji (*Omówię postawy Polaków wobec zaborców w drugiej połowie XIX w.*).

II. ROZWINIĘCIE

Rozdajemy w klasie karty pracy. Uczniowie, wykonując kolejne zadania, przygotowują się do napisania wypracowania (wypowiedzi argumentacyjnej) na temat:

Postawa lojalizmu Polaków wobec zaborcy była bardziej korzystna dla przetrwania narodu polskiego niż walka. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w argumentacji aspekt polityczny, społeczno-gospodarczy i kulturowy.

Po uzupełnieniu kart pracy omawiamy wspólnie z uczniami podane odpowiedzi.

III. PODSUMOWANIE I METODY KONTROLI

Dzielimy klasę na cztery grupy i włączamy grę na stronie [baamboozle.com](https://www.baamboozle.com).

PRACA DOMOWA

Napisz wypracowanie na temat: *Postawa lojalizmu Polaków wobec zaborcy była bardziej korzystna dla przetrwania narodu polskiego niż walka. Zajmij stanowisko wobec powyższej tezy i je uzasadnij, uwzględniając w argumentacji aspekt polityczny, społeczno-gospodarczy i kulturowy.*